

MIECZYŚLAW MARKOWSKI

ŚLĄZACY NA WYDZIALE TEOLOGII UNIwersYTETU KRAKOWSKIEGO W XV WIEKU

Założenie uniwersytetów w Pradze, Wiedniu i Krakowie umożliwiło też Ślązakom wzięcie we większym stopniu udziału w uniwersyteckiej kulturze późnego średniowiecza. Mimo iż w XV wieku w środkowej Europie powstało szereg wyższych uczelni, to najtrwalsze i najaktywniejsze okazały się te związki z Uniwersytetem Krakowskim. Najwięcej Ślązaków zadawało się zdobyciem ogólnego wykształcenia z dziedziny nauk wyzwolonych i filozoficznych. Przy tym okazało się, że wielu studentów, którzy przybyli z różnych księstw śląskich posiadało dobre przygotowanie przeduniwersyteckie. Z tego wnioskować można, że niektóre śląskie szkoły katedralne, klasztorne i miejskie stały na wysokim poziomie naukowym. W pierwszych latach po oficjalnym otwarciu Uniwersytetu Krakowskiego w 1400 roku znalazło się już kilkunastu Ślązaków w stolicy państwa polskiego. Jest znamienne, że nastąpiło to jeszcze przed 1409 rokiem, gdyż dopiero w tym roku wielu obcokrajowców, w tym także Ślązaków, opuściło Pragę¹. Wybór odnowionego Uniwersytetu Krakowskiego był więc wyborem świadomym. Nie był on bowiem podyktowany ani doktrynalnymi napięciami, ani politycznymi względami, ani narodowościowymi sporami, które narastały w pierwszym dziesięcioleciu XV wieku w Pradze.

W ciągu XV wieku przybyła do Krakowa także spora liczba studentów śląskich. W latach 1400-1525 na Uniwersytecie Krakowskim studioowało około 3500 Ślązaków². Z tej liczby tylko niespełna 600 scholarów

¹ G. Bauch, *Schlesien und die Universität Krakau im XV. und XVI. Jahrhundert*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens” 41 (1907), s. 120.

² M. Markowski, *Die wissenschaftlichen Beziehungen zwischen Oberschlesien und der Krakauer Universität im 15. Jahrhundert*. W: *Oberschlesien im späten Mittelalter. Eine Region*

pochodziło z Górnego Śląska³. Inni przybyli z Dolnego Śląska. Pod względem liczebności przodowały trzy miasta dolnośląskie. Najwięcej młodzieży śląskiej pochodziło bowiem z takich miast jak Wrocław (około 377), Nysa (ok. 158) i Brzeg (ok. 83). Dopiero po nich przychodzą takie miasta jak Opole (ok. 61), Racibórz (ok. 60), Gliwice (ok. 46), Strzelce Opolskie (ok. 30), Kluczbork (ok. 26), Głogówek (ok. 22), Bytom (ok. 20), Olesno (ok. 20) i Głubczyce (ok. 20). Dalsze miejsca zajmują miejscowości: Niemodlin, Paczków, Pyskowice, Grotków, Ujazd, Toszek, Krapkowice, Otmuchów itd. Już z tego wynika, że chociaż Śląsk w XV wieku nie był politycznie związany z Polską, to jednak dawne związki duchowe i kulturalne były nadal silne i żywe⁴. Wśród studentów pochodzących spoza granic rdzennej Polski Ślązacy byli najpierw grupą najliczniejszą⁵. Uniwersytet Krakowski przyciągał ich wysokim poziomem nauczania nauk matematyczno-astronomicznych⁶. Najwięcej przybyło ich w latach 1460-1520. Wśród nich sporą liczbę stanowili słowiańscy mieszkańcy Czech, Moraw i Górnego Śląska⁷.

Mówiąc o zakresie terytorialnym Śląska, wypada zauważyć, że w ciągu dziejów zmieniały się mniej lub bardziej jego granice. Przy tym nie ulega najmniejszej wątpliwości, że plemiona śląskie zamieszkiwały obecne tereny Śląska już w 919 roku⁸. Dopiero od około 1178 roku zaczęto wyróżniać *Ducatus Silesiae*, czyli Dolny Śląsk, i *Ducatus Opoliensis*, czyli Górny Śląsk, który obejmował m.in. takie miejscowości jak Opole, Strzelce Opolskie, Koźle, Toszek, Bytom, Oświęcim, Zator, Cieszyn, Racibórz⁹. W latach 1138-1339 zarówno Dolny Śląsk jak i Górny Śląsk stanowiły integralną część Polski¹⁰. Po tym roku krainy te odpadały politycznie od Polski. Pozostały wszakże dawne więzi kulturalne i nie zmieniona administracja kościelna¹¹. Największa kulturalna łączność Śląska z Uniwersytetem Kra-

im Spannungsfeld zwischen Polen, Böhmen-Mähren und dem Reich vom 13. bis zum Beginn des 16. Jahrhunderts, hrsg. von T. Wünsch, Berlin 1993, s. 85.

³ J. Gottschalk, *Oberschlesien auf den Universitäten des Mittelalters*, „Beiträge zur Heimatskunde Oberschlesiens” II (1934), s. 37 i n.

⁴ A. Karbowski, *Studia statystyczne z dziejów Uniwersytetu Jagiellońskiego 1433/4-1509/10*. W: *Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce*, t. XII, Kraków 1910, s. 69.

⁵ H. Franze, *Herkunft und Volkszugehörigkeit der Krakauer Studenten des 15. Jahrhunderts*, „Deutsche Monatshefte in Polen” 5 (15) 1938/39, s. 28.

⁶ H. Zeissberg, *Das älteste Matrikel-Buch der Universität Krakau*, Innsbruck 1872, s. II.

⁷ G. Bauch, *Deutsche Scholaren in Krakau in der Zeit der Renaissance, 1460 bis 1520*, Breslau 1901, s. 20.

⁸ J. Engel, *Grosser historischer Weltatlas*. II. Teil: *Mittelalter*, München 1970, s. 7.

⁹ Tamże, s. 90.

¹⁰ Tamże, por. też W. Irgang, *Oberschlesien im Mittelalter: Einführung in Raum und Zeit*, W: *Oberschlesien im späten Mittelalter*, s. 11, 32.

¹¹ H. Barycz, *Ślązacy w polskiej kulturze umysłowej na tle polsko-śląskich związków duchowych w przeszłości*, Wrocław 1946, s. 8.

kowskim przypadła właśnie na XV i pierwszą połowę XVI wieku, gdy nauczanie na nim stało na wysokim poziomie i gdy stał się on ośrodkiem międzynarodowych studiów astronomicznych¹². W tym czasie spora liczba Ślązaków otrzymała wyższe wykształcenie w Krakowie i po powrocie do rodzinnych stron kształtowała w bardzo znacznym stopniu inteligencję śląską warstw klerykalnych i ludzi świeckich¹³.

Niektórzy Ślązacy, studiujący na Uniwersytecie Krakowskim w jego najwcześniejszym okresie istnienia, nie powrócili do rodzinnych stron. Zwiążali własne życie ze swoją Matką-Żywicielką. Postanowili karierę naukową zrobić na Uniwersytecie Krakowskim. Rzecz jasna, że największa ich liczba uczyniła to na najniższym wydziale, tj. *Facultas Artium Liberalium*. Nie zabrakło wszakże i takich, którzy karierę akademicką zrobili też na pozostałych trzech wyższych wydziałach, mianowicie medycyny, prawa kanonicznego i teologii. Zadaniem tego artykułu, poświęconego wybitnemu śląskiemu teologowi czasów współczesnych i znakomitemu profesorowi Papieskiej Akademii Teologicznej, która swój początek wzięła właśnie z dawnego Wydziału Teologii – jest krótka prezentacja piętnastowiecznych teologów śląskich, którzy stopnie naukowe zdobyli, lub którzy działali na tym fakultecie. Nie sposób wszakże wyczerpująco przedstawić dwudziestu kilku śląskich teologów w krótkim artykule. W związku z tym zarówno sam wybór nazwisk, jak i prezentacja ich sylwetek będą posiadały charakter arbitralny. Do pierwszych kontaktów naukowych, a nawet do zażyłej przyjaźni między Polakami i Ślązakami doszło już na Uniwersytecie Praskim, gdzie pierwsi i drudzy¹⁴ studiowali.

Pierwszym Ślązakiem, który ubiegał się o katedrę na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego, był dominikanin Henryk (+ 28.8.1406), syn Waclawa Wenkena pochodzącego z Flandrii, który na jakiś czas zamieszkał w Bitterfeld, skąd zaś przywędrował do Brzegu. W tym śląskim mieście Henryk wstąpił do zakonu kaznodziejskiego¹⁵, gdzie otrzymał podstawowe wykształcenie i formację właściwą temu zakonowi. W 1386 roku wysłano go na wyższe studia na Uniwersytet Praski¹⁶, gdzie zetknął się z wpływami zarówno nowej drogi (*via moderna*), jak i nowej duchowości (*devotio moderna*). Henryk uległ tak pierwszej, jak i drugiej orientacji.

¹² M. Markowski, *Szczyt rozkwitu i międzynarodowego promieniowania krakowskiej szkoły astronomicznej*. W: *Historia astronomii w Polsce*, t. I, Wrocław 1975, s. 107-113.

¹³ H. Barycz, *Śląsk a Uniwersytet Krakowski w dawnych wiekach*, Cieszyn 1964, s. 168.

¹⁴ W. Wostry, *Die Schlesier an der Universität Prag vor 1409*, „Zeitschrift für Geschichte Schlesiens” 66 (1932).

¹⁵ A. Strzelecka, *Henryk Bitterfeld z Brzegu*. W: *Polski słownik biograficzny*, IX, Wrocław 1960, s. 420-421.

¹⁶ J. Trifška, *Zivotopisný slovník předhusitské Práské Univerzity 1348-1409*, Praha 1981, s. 144.

W 1391 roku wyjechał na kapitułę zakonu do Ferrary, gdzie przypuszczalnie otrzymał tytuł magistra teologii¹⁷. Tytuł ten był wielkim wyróżnieniem naukowym w zakonie dominikańskim. Na Wydziale Teologii Uniwersytetu Praskiego nie chciano go jednak nostryfikować, a tym samym dopuścić do katedry na tym fakultecie. Będąc zaprzyjaźniony z arcybiskupem praskim Janem z Jesteinu, Henryk z Brzegu szukał u niego protekcji. Dzięki niemu został bez trudu kaznodzieją w katedrze praskiej. Dzięki jego interwencji miał też otrzymać jedną z pięciu katedr teologii na Uniwersytecie Praskim¹⁸. Miał ją zajmować w latach 1394-1396. Henryk z Brzegu chyba nie został dobrze przyjęty na zajmowanym stanowisku, skoro o katedrę teologii rozpoczął wnet starania na nowo założonym Wydziale Teologii w Krakowie¹⁹. Z tym miastem, w szczególności z dworem królewskim, nawiązał bliższe stosunki już na początku lat dziewięćdziesiątych XIV wieku. Około 1496 roku dedykował królowej Jadwidze swoje główne dzieło pt. *De contemplatione et vita activa*. Wychodząc od podanej przez św. Łukasza przypowieści ewangelicznej o kontemplującej Marii i krzątającej się Marcie, zaproponował ideał życia, w którym panuje harmonia między życiem kontemplacyjnym i życiem aktywnym²⁰. Chociaż nie jest bliżej znana działalność dydaktyczna Henryka z Brzegu na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego, to jednak ten ideał życia znalazł swój odzew w poglądach pierwszych teologów krakowskich.

Z Opola do Krakowa przywędrowała rodzina Jana Isnera (ok. 1350-25.5.1411). Studia wyższe rozpoczął on na nowo założonym przez króla Kazimierza Wielkiego Uniwersytecie Krakowskim. Kontynuował je na Uniwersytecie Praskim, gdzie 20 lutego 1376 roku zdobył stopień magistra sztuk wyzwolonych i nauk filozoficznych. W tym samym roku rozpoczął wykładać na *Facultas Artium Liberalium* w Pradze. W późniejszych latach był wielokrotnym egzaminatorem studentów filozofii z ramienia nacji polskiej, do której należeli też Ślązacy²¹. We wspomnianym roku rozpoczął także studia prawa kanonicznego, których wszakże nie ukończył. Około 1382 roku oddał się bowiem studiom teologicznym pod kierunkiem Mateusza z Krakowa. W 1390 roku występował już jako bakałarz-sentencjariusz

¹⁷ F.J. Worstbrock, *Heinrich von Bitterfeld*. W: *Die deutsche Literatur des Mittelalters. Verfasserlexikon*, III, Berlin, New York 1981, kol. 699.

¹⁸ S. Wielgus, *Średniowieczna łacińskojęzyczna bibliistyka polska*, Lublin 1992, s. 144.

¹⁹ S. Dobrzański, *Henryk Bitterfeld z Brzegu (+ ok. 1405)*. W: *Słownik teologów katolickich*, II, Warszawa 1982, s. 34-35.

²⁰ J. Wolny, *Zagadnienie formacji duchowej królowej Jadwigi*. W: *Dzieło Jadwigi i Jagielły. W sześćsetlecie chrztu Litwy i jej związków z Polską*, wybór i opracowanie W. Biliński, Warszawa 1989, s. 115-119.

²¹ L. Nowak, *Der Krakauer Professor Johannes Isner aus Oppeln*, W: *Oberschlesien...*, s. 119.

„pełny” (*baccalarius sententiaris formatus*), czyli taki, który miał za sobą rozpoczęte wykłady przynajmniej trzeciej księgi *Sentencji* Piotra Lombarda, a mógł już mieć nawet ukończone objaśnienia tego całego dzieła. W 1392 roku miał już stopień licencjata teologii. Zdobyćie ostatniego stopnia z zakresu teologii zależało od tego, czy był on (Isner) tak bogaty, iż mógł pozwolić sobie o ubieganie się o stopień doktora teologii na Uniwersytecie Praskim. Przy tym nie ma żadnych danych źródłowych, z których by wynikało, iż stopień doktora teologii uzyskał on w Pradze. Ze spisu krakowskich doktorów teologii dopuszczonych do katedry i inkorporowanych do Wydziału Teologii wynika, że ten stopień otrzymał on dopiero w Krakowie²², gdzie nieliczna była kadra nauczycielska i niewielu było studentów i gdzie jego promotorem był Mateusz z Krakowa, a koadiutorem mógł być Henryk z Brzegu. Jan Isner zasłużył się bardzo dla niedawno powołanego do życia Wydziału Teologii Uniwersytetu Krakowskiego nie tylko jako jego profesor, lecz także jako jego organizator. Wraz z Mikołajem z Pyzdr i niektórymi krakowskimi prawnikami opracował bowiem statuty dla tego fakultetu. Będąc uczniem Mateusza z Krakowa, propagował teologię praktyczną, która posiadała swoje źródła w poglądach przedstawicieli nowej szkoły i w zapatrywaniach zwolenników nowej pobożności, utrzymującej się w ostatnich dziesięcioleciach XIV wieku w środowisku praskim. W teologii tej ujawnił się augustynizm nominalizujący, który przeciwstawiał się nabierającemu coraz większego znaczenia w pobliskiej Pradze skrajnemu realizmowi. Jan Isner, podobnie jak jego mistrz Mateusz z Krakowa i ówczesny biskup krakowski Piotr Wysz, opowiedział się za nawrotem do idei ewangelicznego chrześcijaństwa i zapewne wspierał ich wysiłki zmierzające do reformy Kościoła powszechnego i lokalnego. Jan Isner pozostał do końca życia profesorem Wydziału Teologii Uniwersytetu Krakowskiego.

Po oficjalnym odnowieniu Uniwersytetu Krakowskiego w 1400 roku Jan Isner, chcąc mieć do pomocy drugiego profesora na Wydziale Teologii w Krakowie, przyjął nowo wypromowanego doktora teologii na Uniwersytecie Praskim, Macieja Hildebranda z Legnicy (ok. 1350-ok. 1413). Zнали się oni zapewne dobrze ze wspólnego pobytu w Pradze. Maciej z Legnicy był uczniem nominalisty Konrada z Sołtowa, który go wypromował na magistra sztuk wyzwolonych 24 lutego 1379 roku. Podobnie jak Jan Isner wykładał on filozofię na Uniwersytecie Praskim i wielokrotnie występował jako egzaminator studentów w nacji polskiej. W latach dziewięćdziesiątych XIV wieku Maciej z Legnicy rozpoczął studia teologiczne na Uniwersytecie

²² M. Markowski, *Spis osób dopuszczonych do wykładów i do katedry na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego w XV w.*, „Materiały i Studia Zakładu Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej” IV (1965), s. 171.

Praskim, gdzie w 1397 zdobył stopień licencjata, a w 1400 roku uzyskał doktorat z teologii²³. Wsławił się przede wszystkim jako autor niedzielnej postylli małej i wielkiej. Jest znamienne, że Maciej z Legnicy, chociaż był członkiem Kolegium Karola w Pradze, przybył do Krakowa, by jako drugi profesor pomagać Janowi Inzerowi w rozwijaniu działalności dydaktycznej na Wydziale Teologii w Krakowie. Na tym fakultecie propagował augustinizm nominalizujący. Nie pozostał na nim jednak do końca swojego życia.

Pierwszym śląskim studentem na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego był Franciszek z Krzyżowic spod Brzegu (+ 16.10.1432). Podobnie jak większość Ślązaków drugiej połowy XIV wieku, studia wyższe z zakresu nauk filozoficznych i wyzwolonych odbył on na Uniwersytecie Praskim, gdzie w poście 1393 roku uzyskał bakalaureat, a 17 lutego 1396 roku zdobył stopień magistra z tej dziedziny²⁴. Do 1400 roku wykładał na Uniwersytecie Praskim. Po Jagiellońskim oficjalnym otwarciu Uniwersytetu Krakowskiego, podobnie jak Maciej z Legnicy, przeniósł się wnet do Krakowa, by na tej odnowionej uczelni zrobić wspaniałą karierę akademicką. Już w semestrze zimowym 1401 roku został dziekanem Wydziału Sztuk Wyzwolonych. Urząd ten sprawował jeszcze raz w semestrze zimowym 1408 roku. Dwa razy piastował też godność rektora Uniwersytetu Krakowskiego, tj. w 1407 i 1429 roku. Po przybyciu do Krakowa Franciszek z Brzegu rozpoczął wnet studia teologiczne pod kierunkiem Jana Isnera. Około 1404 roku Franciszek z Brzegu został bakałarzem biblijnym. Przed sierpniem 1409 roku zdobył stopień doktora teologii, został dopuszczony do katedry i inkorporowany do Wydziału Teologii²⁵, na którym rozwinął ponad dwudziestokilkuletnią działalność dydaktyczną. W tym okresie wychował wielu krakowskich teologów i wywarł decydujący wpływ na orientację doktrynalną Wydziału Teologii. Pochodząc z mało znanych Krzyżowic, Ślązak ten dzięki oddanej współpracy z biskupem krakowskim Zbigniewem z Oleśnicy doszedł do wysokiej godności kościelnej, zostając kanonikiem katedralnym, i do najwyższego dostojenstwa uniwersyteckiego, gdy otrzymał dożywotnio stanowisko wicekanclerza Uniwersytetu Krakowskiego. Dzięki swojej trzydziestokilkuletniej działalności dydaktycznej i sprawowanym wysokim urządóm uniwersyteckim wywarł poważny wpływ naukowy na profil tej uczelni. Jego charakterystyczną cechą był konkor-

²³ J. Tříška, dz. cyt., s. 364.

²⁴ C. von Miaskowski, *Beiträge zur Krakauer Theologengeschichte des XV. Jahrhunderts*, „Jahrbuch für Philosophie und spekulative Theologie” XIII (1899), s. 479-499; G. Bauch, *Schlesien...*, s. 104-105; H. Barycz, *Franciszek z Brzegu*. W: *Polski słownik biograficzny*, VII, Wrocław 1948-1958, s. 75-76; Z. Włodek, *Franciszek z Brzegu*. W: *Filozofia w Polsce. Słownik pisarzy*. Wrocław 1971, s. 87-88.

²⁵ M. Markowski, *Spis...*, s. 167, 172.

dyzm doktrynalny, w jakimś stopniu nawiązujący do czternastowiecznej nowej szkoły i nowej duchowości i w którym dominujące znaczenie posiadała wola związana z uczuciem, a nie przekonanie intelektualne. Franciszek z Brzegu, wychodząc z dążeń praktycyzmu, przyczynił się w jakimś stopniu do ukształtowania modelu teologii nastawionej na zadania duszpasterskie. Obronił też uniwersyteckie środowisko krakowskie od wpływu husytyzmu.

Prawdopodobnie w 1402 roku z Pragi do Krakowa przybył Erazm z Nysy. Był magistrem nauk wyzwolonych i filozoficznych, który to stopień uzyskał w 1394 roku²⁶. Od tego czasu wykładał na Wydziale Sztuk Wyzwolonych w Pradze. W 1401 roku był nawet dziekanem tego fakultetu²⁷. Głównym celem jego przyjazdu do Krakowa były prawdopodobnie studia teologiczne. Już około 1405 roku został bakałarzem biblijnym w Krakowie. O wiele dłużej trwało zanim doszedł do doktoratu teologii, gdyż zdobył ten stopień dopiero około 1413 roku²⁸. Trudno coś powiedzieć o jego działalności profesorskiej na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego. Przepuszczalnie po uzyskaniu doktoratu teologii opuścił Kraków i udał się w rodzinne strony.

Z Wydziałem Teologii Uniwersytetu Krakowskiego związany był też Jan z Ząbkowic Śląskich (+ 1446) z zakonu kaznodziejskiego²⁹. Znał się z niektórymi krakowskimi bakałarzami i doktorami teologii. Znajomość ta datuje się od ich praskich studiów filozoficznych i teologicznych. Gdy Jan z Ząbkowic w 1409 roku wraz ze swoimi rodakami wywędrował z Pragi do Lipska, był bakałarzem-sentencjariuszem „pełnym” teologii. Z tej racji mógł jako pierwszy na nowo założonym Uniwersytecie Lipskim zostać wypromowany na doktora teologii. Później był inkwizytorem dla regionu wrocławskiego i prowincjałem polskiej prowincji zakonu dominikanów. Zwalczał wklefizm i husytyzm. Być może, że z tej racji przebywał też w Krakowie. Trudno jednak ustalić, kiedy ten dominikanin pojawił się na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego. Niepodważalnym faktem wszakże jest, że w pierwszych miesiącach 1423 roku na wspomnianym fakultecie wypromował swego współbrata Hermana z Nepomuka na doktora teologii³⁰. O tym akcie świadczy wygłoszona przez Jana rekomenda-

²⁶ J. Trška, dz. cyt., s. 99.

²⁷ G. Bauch, *Schlesien...*, s. 105.

²⁸ M. Markowski, *Spis...*, s. 167, 172.

²⁹ W literaturze występuje on też jako Jan Melczer lub Johannes Brasiator de Frankenstein. Por. P. Czartoryski, *Quelques éléments nouveaux quant au commentaire de Gilles de Rome sur la „Politique”*, „*Mediaevalia Philosophica Polonorum*” XI (1963), s. 43-48; Ch. H. Lohr, *Medieval Latin Aristotle Commentaries*, „*Traditio*” XXVI (1970), s. 159; H. Heger, *Johannes von Frankenstein*, W: *Die Deutsche Literatur des Mittelalters. Verfasserlexikon*, III, s. 596-599.

³⁰ M. Markowski, *Spis...*, s. 172.

cja na cześć swego konfratry Hermana z Nepomuka³¹. Jan z Ząbkowic reprezentował teologię biblijną³².

Podobnie jak wyżej wymienieni Ślązacy, także Jan z Kluczborka rozpoczął studia uniwersyteckie w Pradze, gdzie studiował filozofię i prawo kanoniczne. Naukowy stopień magistra z tej pierwszej dziedziny uzyskał w 1397 roku³³. Prawa nie ukończył. Wraz z grupą innych Ślązaków zjawił się w latach 1401-1402 w Krakowie³⁴, gdzie niebawem podjął wykłady filozofii na Wydziale Sztuk Wyzwolonych. Jego dziekanem był już w lecie 1404 roku. Przypuszczalnie w 1407 roku rozpoczął studia teologiczne. Bakałarzem biblijnym został na początku 1410 roku. Jego promotorem był przypuszczalnie Jan Isner. Po zakończeniu wykładów skrypturystycznych zaczął kursorycznie wyklądać *Sentencje* Piotra Lombarda. Dużo czasu upłynęło zanim został doktorem teologii. Insygnia doktorskie otrzymał prawdopodobnie od profesora Franciszka z Brzegu dopiero w 1423 roku³⁵. Jan z Kluczborka w filozofii pozostawał pod wpływem umiarkowanego burydanizmu. Zgodnie z innymi krakowskimi teologami opowiedział się za augustynizmem. Różnił się od nich wszakże tym, że był to augustynizm w wersji realistycznej, który poprzez Mensona z Pragi nawiązywał do Tomasza ze Strasburga. Jako profesor, Jan z Kluczborka nie wykładał chyba na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego.

Wraz ze swoim ojcem Mikołajem Neutschem z Raciborza do Krakowa przywędrował Wawrzyniec (ok. 1393-przed 1450). Ze śląskich teologów, którzy karierę akademicką zamierzali zrobić na Uniwersytecie Krakowskim, Wawrzyniec z Raciborza jest pierwszym Ślązakiem, który całkowite wykształcenie filozoficzne i teologiczne otrzymał na tej uczelni. Studia uniwersyteckie rozpoczął w 1411 roku. Stopień magistra sztuk wyzwolonych uzyskał w 1416 roku³⁶. Potem wykładał filozofię i astronomię na Uniwersytecie Krakowskim. W trakcie tych wykładów w 1424 roku rozpoczął studia teologiczne. Bakałarzem biblijnym został w 1426 roku³⁷. Dnia 10 lutego 1433 roku uzyskał stopień doktora

³¹ K. Wójcik, *Jana Frankensteina rekomendacja brata Hermana OP wraz z kwestią dyskutowaną z okazji nadania Hermanowi doktoratu z teologii na Uniwersytecie Krakowskim*, „Materiały do Historii Filozofii Średniowiecznej w Polsce” VII (XVIII) (1974), s. 13-52.

³² Niektóre jego dzieła znajdują się m.in.: Wiedeń, Österreichische Nationalbibliothek, cms 2691 (*Kreuziger*); Lipsk, Universitätsbibliothek, cms 865, k. 105v-110v („*Collatio magistri Iohannis Frankenstein*”); Wrocław, Biblioteka Uniwersytecka, cms IV Q 52 (komentarze do *Etyki, Ekonomiki, Polityki*).

³³ G. Bauch, *Schlesien...*, s. 105.

³⁴ K. Wójcik, *Jan z Kluczborka*. W: *Filozofia w Polsce...*, s. 143-144.

³⁵ M. Markowski, *Spis...*, s. 167, 172.

³⁶ Z. Włodek, *Wawrzyniec z Raciborza*. W: *Filozofia w Polsce...*, s. 417.

³⁷ M. Markowski, *Spis...*, s. 167.

teologii³⁸. Działal też jako kaznodzieja i koncyliarysta³⁹. Opowiadał się za koncepcją teologii praktycznej, której stawiał cele pastoralne. Miał wielu uczniów pochodzących z Raciborza. Do końca życia nie wykładał na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego. Po wielostronnej i owocnej działalności zmarł bowiem pomiędzy 1446 a 1450 rokiem w Raciborzu.

Wśród 83 studentów, którzy XV wieku z Brzegu przybyli na studia uniwersyteckie do Krakowa, znajdował się Mikołaj Tempelfeld z Brzegu (przed 1400-ok. 1474). W semestrze zimowym 1414 roku zapisał się on na Uniwersytet Krakowski, gdzie w 1419 roku został bakałarzem, a 1421 roku – magistrem sztuk wyzwolonych. W semestrze letnim 1428 roku był dziekanem Wydziału Sztuk Wyzwolonych. W semestrze letnim 1433 roku zaś piastował godność rektora Uniwersytetu Krakowskiego⁴⁰. Studia teologiczne rozpoczął pod kierunkiem Franciszka z Brzegu, który go przedstawił jako godnego kandydata do stopnia bakałarza biblijnego, który to stopień uzyskał on około 1428 roku. Później mógł być uczniem Wawrzyńca z Raciborza. Dopiero po dziesięciu latach, tj. przed 18 lipca 1438 roku Mikołaj z Brzegu został doktorem teologii. Został też inkorporowany do Wydziału teologii⁴¹. Na tym fakultecie ten znakomity doktor zasłynął jako dzielny profesor⁴². Po uzyskaniu doktoratu teologii był kaznodzieją w kościele mariackim w Krakowie⁴³. W tym mieście pozostał tylko do 1454 roku. Pozostałe dwadzieścia lat swego życia spędził we Wrocławiu, gdzie zaangażował się m.in. w działalność antyhusycką⁴⁴.

Paweł z Pyskowic w pobliżu Gliwic (ok. 1394-1470) był studentem Uniwersytetu Krakowskiego od 1412 roku. Studia jego na Wydziale Sztuk

³⁸ Kraków, Biblioteka Jagiellońska, rkp. 675, k. 155v; por. P. Czartoryski, *Wczesna recepcja „Polityki” Arystotelesa na Uniwersytecie Krakowskim*, Wrocław 1963, s. 11.

³⁹ G. Bauch, *Schlesien...*, s. 108-109; Th. Wünsch, „*Ne pestifera doctrina corrumpat gregem dominicum*”. Zur Konfrontation zwischen Wyclifismus und Konziliarismus im Umkreis der Universität Krakau in der ersten Hälfte des 15. Jahrhunderts, „*Zeitschrift für Ostmitteleuropa Forschung*” XLIV, 1 (1995), s. 8; K. Walsch, *Ein Schlesier an der Universität Krakau im 15. Jh. Zu Biographie, wissenschaftlichen Interessen und Handschriftenbesitz des Laurentius von Ratibor*, „*Archiv für Schlesische Kirchengeschichte*” XL (1982), s. 191-206.

⁴⁰ G. Bauch, *Schlesien...*, s. 110; J. Drabina, *Mikołaj Tempelfeld z Brzegu*, „*Colloquium Salutis*” 2 (1970), s. 83-102.

⁴¹ M. Markowski, *Spis...*, s. 167, 172.

⁴² J. Fijałek, *Mistrz Jakub z Paradyża i Uniwersytet Krakowski w okresie soboru bazylejskiego*, Kraków 1900, s. 269.

⁴³ J. Wolny, *Kaznodziejstwo*. W: *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*, t. I, Lublin 1974, s. 303.

⁴⁴ Por. m. in. „*Tractatus magistri Nicolai Tympefeldt doctoris theologie Universitatis Cracoviensis et canonici Wratislaviensis contra Georgium de Podibrat assertum regem Bohemie anno domini 1459° Visitacionis Marie*”. Lipsk, Universitätsbibliothek, cms 1092, k. 196r.

Wyzwolonych przebiegały jednak wolniej od studiów Mikołaja Tempelfelda z Brzegu, gdyż dopiero w 1422 roku uzyskał on stopień magistra i rozpoczął wykłady na tym fakultecie⁴⁵. Studia teologiczne Paweł z Pyskowic rozpoczął około 1430 roku. Początkowo odbywały się one przypuszczalnie pod kierunkiem sędziwego Franciszka z Brzegu, a po jego śmierci pod nadzorem Wawrzyńca z Raciborza. Paweł z Pyskowic został bakałarzem biblijnym przy końcu 1433 roku. Po dłuższej przerwie wykłady kursoryczne *Sentencji* Piotra Lombarda prowadził dopiero w latach 1442-1444. Jest on pierwszym znanym łącznikiem, który w tych wykładach opierał się na znanych *Quaestiones „Utrum Deus gloriosus”* w redakcji zaproponowanej przez Benedykta Hessego z Krakowa, dodając wszakże swoje glosy⁴⁶. W 1444 roku zdobył stopień licencjata, a dnia 5 stycznia 1445 roku został doktorem teologii, dopuszczonym do katedry i inkorporowany do Wydziału Teologii⁴⁷, na którym – w przeciwieństwie do swoich dwóch śląskich poprzedników, tj. Wawrzyńca z Raciborza i Mikołaja Tempelfelda z Brzegu, pozostał do końca życia. O ile w filozofii Paweł z Pyskowic skłaniał się do umiarkowanego terminizmu burydanowskiego, o tyle w teologii stał na stanowisku doktrynalnie pojedynczym, które znalazło swój wyraz w augustynizmie nominalizującym. Przez piętnaście lat swojej dydaktyki utrzymywał te tendencje na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego.

Ze śląskich studentów teologii szereg osób nie doszło do uzyskania stopnia doktora teologii. Pierwszym z nich był Klemens Hesler (Heyseler) z Brzegu, który bakałarzat sztuk wyzwolonych uzyskał w 1420 roku. Później przerwał studia w Krakowie i w semestrze letnim 1422 roku wpisał się w poczet studentów Uniwersytetu Lipskiego⁴⁸. Wróciwszy do Krakowa, został w 1425 roku magistrem sztuk wyzwolonych, a w 1428 roku nawet dziekanem Wydziału Sztuk Wyzwolonych⁴⁹. Wnet wszakże przerwał swój pobyt w Krakowie. Udał się do Nysy, gdzie działał jako nauczyciel w szkole przy kościele parafialnym Św. Jakuba⁵⁰. Od 1431 roku wykładał znowu na Wydziale Sztuk Wyzwolonych w Krakowie. W tym czasie rozpoczął prawdopodobnie studia teologiczne i w 1435 roku zdobył sto-

⁴⁵ Z. Włodek, *Paweł z Pyskowic*, „Materiały i Studia Zakładu Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej” III (1965), s. 142-168.

⁴⁶ Tamże, *Krakowski Komentarz z XV wieku do „Sentencji” Piotra Lombarda*. Część pierwsza: *Wstęp historyczny i edycja tekstu księgi I i II*, „Studia Mediewistyczne” VII (1966), s. 157.

⁴⁷ M. Markowski, *Spis...*, s. 168, 172.

⁴⁸ G. Bauch, *Schlesien...*, s. 111.

⁴⁹ *Liber prom.*, s. 17, 28.

⁵⁰ G. Bauch, *Schlesien...*, s. 111-112.

pień bakałarza biblijnego⁵¹. Studiów teologicznych Klemens z Brzegu nie kontynuował. Wrócił znowu na Śląsk. Drugim był Jakub z Ligoty pod Oleśnicą, krakowski magister *artium* z roku akademickiego 1432/1433⁵², który około 1440 roku zdobył stopień bakałarza biblijnego⁵³. Innym Ślązakiem był Jan z Bytomia, który stopień bakałarza biblijnego na Wydziale Teologii w Krakowie uzyskał przypuszczalnie w 1443 roku⁵⁴. Z pierwszej połowy XV wieku trzeba wymienić jeszcze Andrzeja z Koźła, magistra z 1441 roku i dziekana Wydziału Sztuk Wyzwolonych z 1446 roku⁵⁵. Wnet po tym roku zaczął on studia teologiczne. W 1448 lub 1449 roku uzyskał stopień bakałarza biblijnego⁵⁶. Inkorporacja Studium Generalnego dominikanów do Uniwersytetu Krakowskiego, co nastąpiło w 1450 roku, sprawiła, że w drugiej połowie XV wieku jeszcze więcej przedstawicieli tego zakonu ubiegało się o stopnie naukowe na Wydziale Teologii w Krakowie. Jednym z nich był Maciej Hajn z Wrocławia (+ przed 8.6.1477). Po studiach na uniwersytetach w Wiedniu, Kolonii i Paryżu pojawił się w Krakowie, gdzie zapisał się w poczet studentów uniwersyteckich w roku akademickim 1454/1455. Miał za sobą odpowiednie wykształcenie teologiczne, gdyż jeszcze przy końcu 1455 lub na początku 1456 roku zdobył stopień bakałarza biblijnego⁵⁷. Należy przypuszczać, że na tym poprzestał na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego. W roku akademickim 1455/1456 na Uniwersytet Krakowski zapisał się kolejny śląski dominikanin, Grzegorz z Wrocławia, aby uzyskać tutaj stopień naukowy na Wydziale Teologii. Cel ten osiągnął jeszcze w latach pięćdziesiątych XV wieku⁵⁸. Wymienieni bakałarze teologii bezpośrednio po uzyskaniu stopnia naukowego z zakresu teologii lub po krótszym pobycie na Wydziale Teologii opuścili Kraków, udając się z powrotem na Śląsk lub nawet do zagranicznego studium dominikańskiego, wyznaczonego przez władze zakonne.

Przypuszczalnie z Zawady położonej pod Gliwicami pochodził Stanisław (+ 14.4.1491), który zapisał się na Uniwersytet Krakowski w 1436 roku. Stopień magistra sztuk wyzwolonych uzyskał on w 1444 roku. Po kilku latach rozpoczął studia teologiczne. Stopień bakałarza biblijnego uzyskał około 1451 roku. Dalsze studia teologiczne były przerywane wy-

⁵¹ M. Markowski, *Spis...*, s. 168.

⁵² *Liber prom.*, s. 25.

⁵³ M. Markowski, *Spis...*, s. 168.

⁵⁴ Tamże, s. 168.

⁵⁵ *Liber prom.*, s. 33, 38.

⁵⁶ M. Markowski, *Spis...*, s. 168.

⁵⁷ Tamże.

⁵⁸ Tamże.

jazdami⁵⁹. Dopiero przed 11 maja 1467 roku został doktorem teologii, dopuszczony do katedry i inkorporowany do Wydziału Teologii Uniwersytetu Krakowskiego. Na tym fakultecie nie tylko dwadzieścia kilka lat wykładał jako profesor, lecz także rozwinął owocną działalność pisarską, której owocem jest m.in. profesorski komentarz do *Księgi Rodzaju*⁶⁰. Mimo że Stanisław z Zawady nauczał i pisał już w drugiej połowie XV wieku, to w teologii reprezentował on jeszcze poglądy typowe dla pierwszej połowy tego stulecia, opowiadając się za teologią praktyczną, nawiązującą do *Biblii*, patrystyki, zwłaszcza zaś augustynizmu, zawierającego elementy poglądów z jednej strony Aleksandra z Hales i Bonawentury, a z drugiej wiedeńskiego nominalisty Henryka Lagensteina z Hesji. Poglądy te propagował przez ponad dwadzieścia lat na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego, na którym pozostał do końca życia.

Jan Beber z Oświęcimia zwany Starszym (+ 10.8.1482) rozpoczął studia filozoficzne w 1440 roku na Uniwersytecie Krakowskim, i ukończył je tutaj w 1449 roku ze stopniem magistra⁶¹. Był kilkakrotnym dziekanem Wydziału Sztuk Wyzwolonych i rektorem Uniwersytetu Krakowskiego. Studia teologiczne zaczął dopiero w latach sześćdziesiątych XV wieku. Około 1468 roku został jako bakałarz biblijny dopuszczony do kursorycznych wykładów pism skryptyrystycznych. Trzecią księgę *Sentencji* Piotra Lombarda objaśniał 28 maja 1473 roku. Przed 10 lipca 1476 roku zdobył stopień doktora teologii⁶². Aż do swojej przedwczesnej śmierci wykładał jako profesor na Wydziale Teologii. Zmarł jako jego dziekan na skutek panującej zarazy⁶³.

W semestrze zimowym 1455 roku w poczet krakowskich scholarów wpisał się Bernard Mikosz (Mikisz, Krottenphul) z Nysy (+ 2.2.1490). W 1458 roku został on bakałarzem, a w 1462 magistrem sztuk wyzwolonych⁶⁴. W 1470/1471 roku był dziekanem Wydziału Sztuk Wyzwolonych. Po zakończeniu tego urzędowania rozpoczął studia teologiczne. Stopień bakałarza biblijnego zdobył w 1473 roku. Jako licencjat teologii występował 10 lutego 1482 roku. Stopień doktora teologii uzyskał przed 22 listopada 1484 roku. Został obrany rektorem Uniwersytetu Krakowskiego na semestr zimowy 1489/1490. Na tym stanowisku zmarł 2 lutego 1490

⁵⁹ M. Szafarkiewicz, *Stanisław z Zawady. Rys biograficzny*. W: *Acta mediaevalia*, t. IV, Lublin 1983, s. 83-97.

⁶⁰ S. Wielgus, *Średniowieczna łacińskojęzyczna bibliistyka polska*, Lublin 1992, s. 114-124.

⁶¹ J. N. Fijałek, *Studia do dziejów Uniwersytetu Krakowskiego i jego Wydziału Teologicznego w XV wieku*, Kraków 1898, s. 32.

⁶² K. Morawski, *Historia Uniwersytetu Jagiellońskiego. Średnie wieki i odrodzenie*, t. II, Kraków 1900, s. 77; M. Markowski, *Spis...*, s. 169, 173.

⁶³ J. N. Fijałek, *Studia...*, s. 33.

⁶⁴ G. Bauch, *Schlesien...*, s. 123.

roku. Bernard z Nysy był jednym z pierwszych zapalonych humanistów. Interesował się zwłaszcza pismami Cyserona. Z drugiej strony uchodził on na Uniwersytecie Krakowskim za koryfeusza poglądów tradycyjnych, gdyż był w Krakowie propagatorem wersoryzmu⁶⁵, w którym nastąpiło połączenie późnośredniowiecznego albertyzmu i tomizmu. Będąc nie tylko najpierw kanonikiem a potem kustoszem kolegiaty Św. Florianiana w Krakowie, lecz także kanonikiem przy katedrze Św. Jana i kościele Św. Krzyża we Wrocławiu, przebywał niekiedy też w tym ostatnim mieście.

Z Raciborza pochodził Jan Taczel (ok. 1440-1503). Najpierw studiował on filozofię na Uniwersytecie Krakowskim. Z tej dziedziny uzyskał bakalaureat w 1464, a stopień magistra w 1468 roku⁶⁶. Około 1470 roku rozpoczął studia teologiczne. Jako bakałarz biblijny zaczął kursoryczne wykłady pism skrypturystycznych około 1473 roku. Objąśnianie *Sentencji* Piotra Lombarda przypadło mu na lata 1477-1478⁶⁷. Stopień doktora teologii uzyskał około 1484 roku⁶⁸. Mimo że był opatem klasztoru cystersów w Mogile, prowadził jako profesor wykłady na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego. Podobnie jak Bernard z Nysy, Jan Taczel z Raciborza szerzył wersoryzm w Krakowie.

Mikołaj Hoffmann z Głogowa zapisał się na Uniwersytet Lipski w 1463 roku. W tym samym roku został tam bakałarzem sztuk wyzwolonych. Z tym stopniem naukowym immatrykułował się w semestrze zimowym 1471 roku na Uniwersytecie Krakowskim, gdzie na początku 1478 roku uzyskał stopień magistra sztuk wyzwolonych⁶⁹. W latach osiemdziesiątych XV wieku rozpoczął studia teologiczne i przy końcu tych lat zdobył stopień bakałarza biblijnego⁷⁰. Nie wiadomo, czy dalej studiował na Wydziale Teologii w Krakowie. Jest wszakże pewne, że w tym mieście pozostał i był altarystą i kaznodzieją w kościele mariackim⁷¹.

Jan Sakran z Oświęcimia (1443-7.12.1527), uzyskawszy w 1469 roku stopień magistra, podjął wykłady na Wydziale Sztuk Wyzwolonych. Przerwał je wszakże na pięć lat. W latach 1470-1475 bowiem przebywał we Włoszech⁷². Gdy wrócił do Krakowa, wykładał nadal filozofię. Dopiero

⁶⁵ M. Markowski, *Wkład Bernarda z Nysy do krakowskiej filozofii moralnej XV wieku*, W: *Numerologia et historia Mariana Plezia oblata*, Wrocław 1988, s. 119-120.

⁶⁶ J. Fijałek, *Mistrz Jakub...*, s. 28.

⁶⁷ Z. Włodek, *Jan Taczel z Raciborza*. W: *Filozofia w Polsce*, s. 147; też, *Jana Taczela z Raciborza, opata mogińskiego, wykład Sentencji na Uniwersytecie Krakowskim w XV wieku*, Wrocław 1965.

⁶⁸ M. Markowski, *Spis...*, s. 169, 173.

⁶⁹ G. Bauch, *Schlesien...*, s. 130.

⁷⁰ M. Markowski, *Spis...*, s. 170.

⁷¹ G. Bauch, *Schlesien...*, s. 130.

⁷² H. Barycz, *Jan z Oświęcimia*. W: *Polski słownik biograficzny*, s. 467-468.

około 1484 roku zaczął studiować teologię. Stopień bakałarza biblijnego uzyskał najpóźniej w 1487 roku. Jako licencjat teologii występował w dniach 14-17 marca 1492 roku. Stopień doktora teologii zdobył przed 16 października tegoż roku⁷³. Objąwszy katedrę na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego, wykładał na niej ponad trzydzieści lat. Był zwolennikiem teologii opartej na *Biblii* i na pismach z okresu patrystyki i wczesnej scholastyki. Jako rektor położył wielkie zasługi przy reorganizacji tej uczelni. Jako pisarz sympatyzował z ideami humanizmu renesansowego.

Dominikanin Jan z Radziejowa, w województwie opolskim, otrzymał stopień magistra sztuk wyzwolonych w 1470 roku. Studia teologiczne rozpoczął około 1480 roku. Stopień bakałarza biblijnego uzyskał w 1482 lub 1483 roku. Stopień doktora teologii zdobył dopiero około 1495 roku⁷⁴. Na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego jako profesor chyba wcale nie wykładał, gdyż od 1496 roku był już sufraganiem gnieźnieńskim⁷⁵.

Jan z Leśnicy w województwie opolskim (+ 1526), krakowski magister filozofii z 1488 roku⁷⁶, rozpoczął studia teologiczne w połowie lat dziewięćdziesiątych XV wieku. Jako nowo wypromowany bakałarz biblijny podjął kursoryczne wykłady skrypturystyczne chyba w 1499 roku. Przed 21 maja 1504 roku został sentencjariuszem. Dnia 18 października 1505 roku występował już jako bakałarz przygotowany do promocji na licencjata i doktora teologii. Ten ostatni stopień naukowy zdobył dopiero około 23 listopada 1507 roku⁷⁷ i otrzymał katedrę na Wydziale Teologii w Krakowie.

Piotr z Idzikowic w województwie opolskim, studiował teologię na przełomie XIV i XV wieku. Około 1403 roku został bakałarzem biblijnym, dopuszczonym do wykładów kursorycznych *Pisma św.* i do głoszenia kazań uniwersyteckich. Ze studiami teologicznymi uporał się szybko. Wraz z Pawłem z Zakliczewa otrzymał insygnia doktorskie 23 listopada 1507 roku w kościele Św. Franciszka w Krakowie⁷⁸.

Michał Falkener z Wrocławia (ok. 1460-9.11.1534) studiował nauki wyzwolone i filozoficzne na Uniwersytecie Krakowskim w latach 1478-

⁷³ M. Markowski, *Spis...*, s. 170, 173.

⁷⁴ Tamże, s. 170, 173.

⁷⁵ J. Fijałek, *Studia...*, s. 117; J. Korytkowski, *Pralacy i kanonicy gnieźnieńscy*, t. 3, Poznań 1889, s. 354.

⁷⁶ M. Markowski, *Burydanizm w Polsce w okresie przedkopernikańskim*, Wrocław 1971, s. 454.

⁷⁷ Tenże, *Spis...*, s. 171, 174.

⁷⁸ Tamże.

-1488⁷⁹. Na początku tego ostatniego roku zdobył on stopień magistra sztuk wyzwolonych. Na Wydziale Sztuk Wyzwolonych wykładał prawie wszystkie przedmioty z dziedziny filozofii. Studia teologiczne rozpoczął w połowie pierwszego dziesięciolecia XVI wieku. Przepuszczalnie około 1508 roku został bakałarzem biblijnym, dopuszczonym do kursorycznych wykładów najpierw *Biblii* a potem *Sentencji* Piotra Lombarda. Jako licencjat teologii występował 21 grudnia 1516 roku⁸⁰. Dnia 22 stycznia 1517 roku w kościele mariackim odbyła się jego uroczysta promocja na doktora teologii, w czasie której wręczono mu insygnia doktorskie. Dopiero wtedy Michał z Wrocławia objął katedrę teologii i przeszedł ostatecznie na Wydział Teologii⁸¹. Na fakultecie tym zasłynął nie tylko jako dydaktyk, lecz także jako pisarz teologiczny⁸², pozostawiając po sobie *Epitome conclusionum theologiarum pro introductione in quatuor libros „Sententiarum” Petri Lombardi*⁸³, *Expositio hymnorumque interpretatio*⁸⁴, *Prosarum dilucidatio ac earundem interpretatio*⁸⁵ i *Commentum super „Epistolas” s. Pauli, „Epistolam” s. Iacobi, super „Psalms” et „Hymnos”*⁸⁶. Miał też pisać traktaty antyluterańskie⁸⁷, ale te nie dochowały się do dnia dzisiejszego. Brał udział w pracach nad reformą statutów Wydziału Teologii w 1521 roku. Na tym fakultecie wykładał aż do 1533 roku.

Wreszcie wypada wymienić Michała Sternberga z Ligoty w pobliżu Oleśnicy (+ 1.9.1527). Zapisując się w semestrze letnim 1486 roku na Uniwersytet Krakowski, podał on właśnie tę ostatnią miejscowość⁸⁸. Dopiero w poście 1490 roku uzyskał stopień bakałarza. Jeszcze więcej lat upłynęło do zdobycia stopnia magistra sztuk wyzwolonych, co nastąpiło dopiero na początku 1501 roku. Ponad dwadzieścia lat wykładał przedmioty filozoficzne i humanistyczne. Ze stopniem bakałarza teologii występował w 1518 i 1519 roku⁸⁹. W tym ostatnim roku był dziekanem

⁷⁹ H. Barycz, *Falkener Michał*, W: *Polski słownik biograficzny*, VI, Kraków 1948, s. 357-368; G. Bauch, *Schlesien...*, s. 132.

⁸⁰ Kraków, BJ rkp. 5359, t. 15, k. 175v.

⁸¹ Tamże; t. I, k. 158v; rkp. 5358, k. 13r; Marcin Biem z Olkusza, *Zapiski*, ink. 2697, k. 292v.

⁸² G. Bauch, *Deutsche Scholaren...*, s. 25-26.

⁸³ Wydane w Krakowie w 1521 roku.

⁸⁴ Kraków 1516.

⁸⁵ Kraków 1530.

⁸⁶ Kraków, BJ, rkp. 3201, k. 1r-418r; por. S. Wielgus, *Średniowieczna łacińskojęzyczna biblioteka polska*, s. 136.

⁸⁷ H. Barycz, *Falkener Michał*, s. 357.

⁸⁸ „Michael Johannis de Oslna”, *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*, t. I, ed. A. Chmiel, Cracoviae 1887.

⁸⁹ Jego uczeń, Walentyn Arnold z Krakowa, dedykując mu wydany w 1518 roku w Krakowie u H. Wietora algorytm pt. *Minutiarum vulgarium elementa seu species: annexe*

Wydziału Sztuk Wyzwolonych i mógł najwyżej prowadzić wykłady kursoryczne na Wydziale Teologii Uniwersytetu Krakowskiego. Na to, że miał także być profesorem teologii⁹⁰, brak danych źródłowych.

Z powyższego zestawienia wynika, że od zarania istnienia Wydziału Teologii Uniwersytetu Krakowskiego aż do końca XV wieku 27 Ślązaków pojawiło się na tym fakultecie. Spośród nich 23 zdobyło stopień bakałarza biblijnego. Jedna trzecia śląskich studentów teologii poprzestała na tym pierwszym stopniu z zakresu teologii. Stopień doktorski z teologii uzyskało 16 Ślązaków. Spośród nich 16 było profesorami Wydziału Teologii Uniwersytetu Krakowskiego. Przy tym 10 pozostało na tym fakultecie aż do końca życia. Z tego liczbowego zestawienia wynika, że Ślązacy zajęli chlubne miejsce w dziejach Wydziału Teologii w Krakowie. Wypada jeszcze podkreślić, że niektórzy śląscy teolodzy wnieśli poważny wkład organizacyjny na tym wydziale i przyczynili się walnie do jego rozwoju naukowego.

eisdem nonnullarum regularum ostensiones una cum earundem annotationibus, nazwał go kanonikiem kolegiaty Św. Floriana i profesorem teologii (*sacrum litterarum professor*). Temu ostatniemu stwierdzeniu zaprzecza *Liber promotionum*. Por. G. Bauch, *Deutsche Scholaren...*, s. 35-36.

⁹⁰ Tak uważa G. Bauch, *Deutsche Scholaren...*, s. 36.